

<http://www.arianafghanistan.com>

۲۰۱۹/۰۴/۲۲

پوهاند بشیر احمد زکریا

د افغانستان دائمی سیطرنی

خپرنیزه رساله

لیکوال: بشیر احمد زکریا – مترجم: رحمت آریا

دریمه برخه

دويم څپرکی

نېټې : هغه امکانات چې له مخې ئې افغانستان د آسيا سويټزرلند کېدای سي

مخکې له دې چې په دې باب خبرې وکړو چې آيا افغانستان په آسيا کې د اروپايي سويټزرلند په شان دائمي بې طرفه هېواد کېدای سي که نه، موږ بايد په راتلونکي کې افغانستان د ۱۸۱۵ز کال سويټزرلند سره په داسې مهاليز چوکاټ کې پرتله کړو چې ډېر لېرې نه وي. د همداسې يوې پرتلې لپاره موږ بايد يو شمير معيارونه ولرو چې په بريالۍ توگه د سويټزرلند د ملت په شان مخکيني شرطونه ولري؛ ځکه سويټزرلند په تيرو دوه وؤ سوو کالو کې د دائمي بې طرفۍ لپاره يوه بريالۍ بېلگه او سرمشق پېژندل سوې دى. د نړۍ نامتو متخصص پوهاند الف. کورنين د ديارلسو هېوادونو د وړتيا له څېړنو وروسته د «بې طرفۍ تيوري» رامنځته کړې ده.^[۱] دا تيوري اووه ډېر مهم شرطونه لري چې موږ ئې دلته په لنډيز او ساده ژبې ځکه تر کتنې لاندې نيسو چې دا رساله په اوسني داسې کړکېچن مهال کې د افغانستان د پرگنو د خبرتيا لپاره ليکل سوې چې ددې هېواد هستي ئې تر گوبښ لاندې نيولې ده.

دائمي بې طرفۍ ته په برياليتوب د رسېدلو معيارونه

- ۱ - بومي ملاتړ بايد موجود وي : بايد متحد خلک موجود اوسي ، داسې ملت چې د خپلې بقا لپاره د يوه مستقل دولت په اډانه کې هم د دائمي بې طرفۍ غوښتونکى وي او هم دائمي بې طرفۍ ته ژمن اوسي- «د بې طرفۍ کچه چې د يوه بې طرف هېواد اتباع ئې مني»- او تر ټولو مهمه خبره دا ده چې د بې طرفۍ لپاره د باندني ضمانت، قوت او ماهيت په پرتلې د بې طرفۍ لپاره د توافق پيل، زېنت ډېر اړين دى.
- ۲ - د همداسې يوه هېواد جغرافيوې موقعيت بايد مناسب وي: په وچه کې راگير غرنى هېواد د گوريلايي جگړو او د هېواد ددفاع لپاره مناسب جغرافيوې موقعيت دى. «پلن او هموار

^۱ - Ditto. Sustaining Security: Cronin, A.K. Neutralization as a Sustainable Approach to Afghanistan. Chapter Xii. Pp. ۳۴۹-۸۳. "Building a Theory of Neutralization", pp. ۳۷۳ - ۳۷۵.

هېوادونه، ټاپو وزمه او د سمندرونو په غاړو کې پراته هېوادونه تل په دې برخه کې ناکام ختلي دي.»

۳- **لانجمن سرحدات بايد موجود اوسي** : سويټزرلند له خپلو گاونډيو ولايتونو لکه «اېرساوي» (چې هغه هم بې طرفه وو) د استقلاليت په هکله له پېچلتيا او ابهام سره مخامخ وو او سويس د خپلې بې طرفۍ د ساتنې لپاره هرکله کولای سول هلته خپل سرتيري ولېږي.

۴ - **د کورنيو جگړو سابقه** : د ديارلسو هېوادونو څېړنو په ډاگه کړې چې کورنۍ جگړې د «دائمي بې طرفۍ» مخه نه سي نيولای. معاصر تاريخ څرگندوي چې سويټزرلند د نورو ټولو اروپايي هېوادونو په پرتلي تر ټولو ډېرې زياتې کورنۍ جگړې درلودلي دي.

۵ - **لور اقتصادي او جيو پوليټيک ارزښت**: سوداگري ارزښت خپل اهميت لري خو د دائمي بې طرفۍ لپاره کافي نه ښکاري، ددې تر څرگند، بې طرفۍ ته مناسب هېواد بايد د سوداگرۍ لپاره لارې «معاير» او يا مهم جيوپوليټيک موقعيت او يا طبيعي سرچينې ولري.

۶ - **د «دائمي بې طرفۍ» لپاره تضمين**: د سترو بنسټيزو ځواکونو يا د گاونډيانو او يا هم نړۍ وال ضمانت بايد موجود او لاسليک کوونکي هېوادونه بايد دغه ضمانت ته ژمن اوسي.

۷ - **دا ډول «بې طرفي» بايد پياوړې نظامي بې طرفي اوسي**. د داسې بې طرفه هېواد لپاره بايد د يوه نړۍ وال تړون په ترڅ کې پياوړی پوځي ځواک برابر سي او داسې بې طرفه هېواد بايد د خپل بشپړ استقلال او ناپييلتوب په ساتلو د تضمين کوونکو هېوادونو پر وړاندې د خپلو ژمنو د پلي کولو وړتيا ولري*.

د ۱۸۱۵ز کال له سويټزرلند سره د ۲۰۲۰ز کال افغانستان

د دائمي بې طرفۍ مقاييسوي جدول

* - په قوسينو کې راغلي ټکي د دائمي بې طرفۍ په باب د پوهاندې الف. ک. کورنين له نظرياتو څخه اخيستل سوي او پوهاندې کورنين اجازه راکړې چې د نظرياتو يادونه ئې وکړم.

Permission for publication of excerpts from Professor A. K. Cronin was allowed.

اووه یاد سوي شرطونه : موجوده شرایط په «هو» او ناموجود شرایط په «نه» ښودل سوي دي.							
شرایط	۱ #	۲ #	۳ #	۴ #	۵ #	۶ #	۷ #
د ۱۸۱۵ ز سويتزرلند	هو	هو	هو	هو	هو	هو	هو
د ۲۰۲۰ افغانستان	نه	هو	هو	هو	هو	هو	هو

د دریمه برخه پای

نور بیا

تذکر:

هرگاه خوانندگان محترم متمایل باشند که نبشته ها و مطالب دیگری از این نویسنده را مطالعه کنند، می توانند با "کلیکی" بر عکس نویسنده در صفحه مقالات، به "آرشیف" شان رهنمائی شوند.

د دی لیکنی د لمړی برخې د لوستلو د پاره پر لاندنۍ «لینک» باندې، «کلیک» کړی
http://www.arianafghanistan.com/UploadCenter/zekria_b_de_afgh_daayemi_betarafi_۱.pdf
د دی لیکنی د دویمې برخې د لوستلو د پاره پر لاندنۍ «لینک» باندې، «کلیک» کړی
http://www.arianafghanistan.com/UploadCenter/zekria_b_de_afgh_daayemi_betarafi_۲.pdf

zekria_b_de_afgh_daayemi_betarafi_۲.pdf
د افغانستان دائمی بیطرفی (دریمه برخه)